

Uz 25. obljetnicu skladateljskog rada dra Lovre Županovića

Čitaocima »Sv. Cecilije« poznato je ime dra Lovre Županovića: više puta je surađivao u ovom časopisu kao skladatelj, odnosno pisac članaka, a objavljeni su i kratki prikazi njegovih muzikoloških radova. Dvadesetpeti obljetnica njegova skladateljskog rada ugodna je prilika da barem ukratko upoznamo cjelokupno djelovanje koje razvija na glazbenom području kao skladatelj, muzikolog, profesor i organizator.

Dr Lovro Županović

Rođen je 21. srpnja 1925. u Šibeniku. U Šibeniku je kao gimnazijalac sam učio glazbu i djelovao kao orguljaš i zborovođa. U Zagrebu je diplomirao najprije slavistiku i romanistiku na Filozofskom fakultetu (1950), a potom povijest glazbe na povijesnom odjelu Muzičke akademije kod prof. Josipa Andreisa (1953.). U Ljubljani je stekao doktorat iz muzikoloških znanosti tezom *Rezultati i značajke stvaralaštva Vatroslava Lisinskog* (1965.), a na Akademiji za glazbu diplomirao kompoziciju u klasi prof. L. M. Škerjanca (1971.).

Najprije je djelovao kao srednjoškolski profesor (od 1950—1961.), a sada je profesor teoretskih predmeta na Katedri za glazbu Pedagoške akademije u Zagrebu i njezin predstojnik.

Prve skladbe (bijahu to mali oblici, pa i jedna »Missa pacifica«, nastala za vrijeme rata) pisao je još dok je u Šibeniku djelovao kao orguljaš i zborovođa. Ipak kao početak njegovog skladateljskog djelovanja treba smatrati skladbu *Pjesma mladih graditelja* (riječ G. Viteza) koja je nastala i bila nagrađena 1947. g. od Udruženja kompozitora Hrvatske kao jedna od četiri najuspjelije pjesme posvećene izgradnji Oml. pruge Samac-Sarajevo. Kao skladatelj dosad se okušao gotovo na svim područjima glazbenog izričaja, napisavši preko 50 djela od kojih veći dio pripada vokalnog području. Za veći broj (oko 30) svojih djela primio je nagrade (dvije u Bithovenu — Holandija: 1953. i 1957.), a neka su mu djela izvedena i u drugim evropskim zemljama (Belgija, ČSSR, Italija i SR Njemačka). U prvom skladateljskom razdoblju (1953—1959.) nastoji bez izravnog citiranja ostvariti raspoloženje hrvatskog i jugoslavenskog glazbenog folklor, očitujući u nekim djelima naklonost prema baroknim polifonim oblicima te zamjeran smisao za oblikovanje dramatskih prizora (*Priča o ciganima*). U drugom razdoblju preko politonalnosti (*Časkanje* za flautu i komorni sastav, 1960) dolazi do slobodne tonalnosti (*Mikrosuita na temu o interpunkcijama* za glasovir, 1965), a u najnovije vrijeme i do aleatorike (*Studija u bojama* za orgulje, 1969.). Njegovo najnovije djelo s područja glazbe namijenjeno bogoslužju — Hrvatska misa za dvoglasni ženski i četveroglasni mješoviti zbor uz orgulje (verzija 1972) — upravo je objelodanjeno. U jednostavno vođenim dionicama ove mise, koja je poradi toga dostupna mogućnostima pučkog pjevanja, dolazi do punog izražaja dramski momenat molitve i zanosnog zahvaljivanja.

»Poznat i cijenjen kao uspješan kompozitor ovećeg broja djela s područja vokalne i instrumentalne glazbe, dr Lovro Županović je danas svaka-ko i jedan od istaknutih hrvatskih muzikologa«, napisao je nedavno prof. J. Andreis u prikazu Županovićeve djela (*Iz renesanse u barok*, »Zvuk«, Sarajevo, 121, 122, 123/1972, str. 90). Područje njegova muzikološkog istraživanja jest isključivo hrvatska glazbena prošlost od XVI—XIX st. Dosad je napisao oko dvadeset, što većih što manjih muzikoloških radova, a od njih su dva i nagrađena (*Napjevi iz Hektorovićeve Ribanja u svjetlu suvremene muzikološke interpretacije*, »Zvuk«, Sarajevo, 100/1969, 477—496, te monografija o V. Lisinskom, izdanje JAZU, 1969. za koju je dobio Nagradu grada Zagreba 1970.). Uz monografiju o V. Lisinskom naročito se ističu studije *Umjetnost Ivana Marka Lukačića šibenčanina* (»Radovi Instituta JAZU u Zadru« sv. XIII—XIV, Zadar, 1967, 377—400), *Hrvatska glazba u XVI stoljeću* (na hrv.

jeziku »Kolo«, Zagreb, 4/1968, 225—252; Spomeni Hrv. glazb. prošlosti I svezak, 1970, 1—36; na francuskom jeziku La musique croate du XVI siècle (Acta scientifica, Bydgoszcz (Poljska), 1969, 79—126). Posebnu pažnju njegovih muzikoloških istraživanja privlače i glazbeni elementi u djelima hrvatskih pisaca i pjesnika, odnosno odjek koji su u hrvatskoj glazbi imali važniji događaji u povijesti Hrvatske (*Ivan Mažuranić i glazba*, »Kolo«, Zagreb, 9—10/1965, 582—587; *Marin Držić i glazba*, »Zbornik radova o Marinu Držiću«, Zagreb, 1969, 207—217; gore napomenuti Napjevi iz Hektorovićeve Ribanja...; *Glazbeni elementi u Planinama P. Zoranića*, »Zadarska revija«, Zadar, 5/1969, 517—522; *Preradović i glazba*, o P. Preradoviću danas — Zbornik — Zagreb, 1970, 47—55; *Prilog Ivana Kukuljevića — Sakcinskog tonskoj umjetnosti*, (u ovom broju »Sv. Cecilije«, str. ...; *Glazbena umjetnost u vrijeme hrvatskog narodnog preporoda*, »Kolo«, Zagreb, 8—10/1966, 303—320; *Odjek bitke kod Sigeta u hrvatskoj glazbi*, »Kolo«, Zagreb, 9/1967, 166—170; *Odjek Zrinsko-Frankopanske tragedije u glazbenoj umjetnosti*, u tisku). Kritički je priredio za tisak izbor djela V. Lisinskog (7 svezaka), a posljednjih godina u nizu *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* (ovu je ediciju na njegov poticaj pokrenulo Društvo hrvatskih skladatelja) priredio je 3 sveska: *Hrvatski skladatelji XVI st.* (Bosanac, Motovunjanin, Patricij, Skjavetić) 17., *Iz renesanse u barok* (djela Skjavetića, Cecchinija, Grgičevića, Šibenčanina i Ivančića), 1971; *17 frottola A. Motovunjanina* (u tisku). U tisku je također zbirka muzikoloških radova: *Tragom hrvatske glazbene baštine*.

Usporedno s muzikološkim radom djelovao je i kao glazbeni kritičar (»Vjesnik«, 1953—1955, »Književna tribina«, 1959—1960) a surađivao je i u »Telegramu« 1969—1970. Sada je suradnik Groveovog glazbenog leksikona (»Grove's Dictionary of Music and Musicians« — London) za neke jedinice iz hrvatske glazbe.

Značajnu djelatnost razvio je i na odgojnom području kao profesor, pisac (autor i suautor) udžbenika za općeobrazovne škole, odnosno kao skladatelj skladbi za nastavu najmlađih (*Male forme za male ruke*). U odboru za glazbenu kulturu Prosvjetnog savjeta Hrvatske rukovodi Komisijom za glazbeno stvaralaštvo i izdavačku djelatnost. Vrlo je aktivan član Društva hrvatskih skladatelja kao bivši urednik *Biltena* društva, skladatelj i organizator. Za organizaciju i provedbu proslave 150-obljetnice rođenja V. Lisinskog dobio je nagradu, prvi iz fonda »Vatroslav Lisinski« (ovu nagradu osnovalo je Udruženje kompozitora Hrvatske 1970. g.).

Mnogobrojne nagrade i pohvalne kritike koje su uslijedile kao odgovor na njegov dosadašnji skladateljski, muzikološki i organizatorski rad, znak su vrijednosti njegovih dostignuća. Čestitajući mu, želimo da i nadalje bogati našu skladateljsku literaturu, te da našoj (i svjetskoj) javnosti rasvijetli dosad nepoznata poglavlja iz povijesti glazbene kulture hrvatskog naroda.

Izak Špralja

LOVRO ŽUPANOVIĆ

Prilog Ivana Kukuljevića - Sakcinskoga glazbenoj umjetnosti

U svestranoj, upravo enciklopedijskoj 50—godišnjoj djelatnosti IVANA KUKULJEVIĆA — SAKCINSKOGA — koja je svojom zahuktalom raznolikošću uspješno popunjavala mnoge praznine u hrvatskoj političkoj i kulturnoj znanstvenosti njegova vremena — i glazbena je umjetnost našla svoje mjesto. Ta u prvi mah pomalo čudna tvrdnja gubi na osebnosti kad se uzme u obzir da se temelji kako na urođenom Kukuljevićevu smislu za glazbu tako i na rezultatima razumljive i logične znatiželje znanstvenika, tijekom vremena produbljavane u zavidnoj mjeri. I dok je onaj prvi izvor njegova afiniteta za umjetnost o kojoj je riječ ostao na razini spontanosti, drugi je poprimio

razmjere što i danas ne samo da zaslužuju naše priznanje nego su i obavezno infiltrirani u sve priloge u kojima se razmatra razvoj hrvatske odnosno južnoslavenske glazbe. Nekako na sredini stoje Kukuljevićevo književno stvaralaštvo i jedno opsežno Demetrovo pismo njemu. Stihovima bilo u svojim pjesmama bilo u dramama Kukuljević je umio privlačiti pozornost i naših skladatelja iz prošlog stoljeća te su ih oni uglazbljivali, dajući im tako novu izražajnu dimenziju i — ovo se tiče Lisinskoga — šireći im popularnost i izvan granica tadašnje Hrvatske. Demetrovo, pak, pismo — upućeno Kukuljeviću nakon privatne (komorne) izvedbe odabranih ulomaka iz *Porina* Lisinskoga — dokaz je određene glazbene kulture adresanta, bez koje ne bi postiglo učinak koji mu je pošiljalac bio namijenio. Ono je, možda, i najprikladnije da njime započnemo razmatranje naše teme.

* Ovim dosad neobjavljenim tekstom potpisani je kao referent sudjelovao na Znanstvenom savjetovanju koje je, o 80. obljetnici K. smrti, bilo održano u Varaždinu (25. 10.) i Zagrebu (27—28. 10.) 1969. godine.